

HÅNDBØGER OG HJÆLPEVIDENSKABER

Ebeltoft-arkiverne 1842-1970. Fortegnelse over arkiverne fra Ebeltoft købstad 1869-1970 og omliggende landkommuner 1842-1970. Ved Harry Christensen. (Udgiverselskabet ved Landsarkivet for Nørrejylland, 1989). 172 s. 244.00 kr.

Arkivregistraturer er som regel nyttige, men ret kedelige publikationer. Sådan har det været i mange år, og de fleste har vel vænnet sig til, at det ikke kan være anderledes.

Med sin nye registratur over de kommunale arkiver – dækkende perioden fra etableringen af det kommunale selvstyre og frem til Kommunalreformen i 1970 – i de 9-10 kommuner, der blev til den nye Ebeltoft kommune, har Landsarkivet for Nørrejylland imidlertid vist nye og gode og anbefalelsesværdige veje.

Registraturen er, som den skal være, naturligvis. Det bemærkelsesværdige er, at arkivar Harry Christensen har udbygget den med en meget hensigtsmæssig indledning om kommunale arkiver, registraturer over sådanne arkiver og indfaldsvinkler til benyttelsen heraf. Hertil kommer afsnit om den kommunale administration og de opgaver, som kommunerne har skullet varetage siden 1842 (eller 1869). Forskellige former for navnelister, relevant befolkningsstatistik og velvalgte fotografier – samt gode kortuddrag – bidrager til et ualmindelig sympatisk helhedsindtryk.

Kernen i oversigten er altså en almindelig registratur over bevarede arkivalier fra nogle landkommuner 1842-1970 og fra en ganske lille købstad i perioden 1869-1970. Men yderværkerne gør dette forsøg på at videreudvikle de traditionelle registraturer til noget meget positivt, som forhåbentlig vil sætte sig mange spor i de fremtidige publikatio-

ner, hvormed arkivvæsenet henvender sig til et lidt bredere publikum.

Jørgen Elklit

Hans Chr. Johansen og Poul Thestrup: *Odenseejendomme før 1884. Arkivvejledning til ejendoms historie.* (Landsarkivet for Fyn, 1989). 200 s.

Hans Chr. Johansen har i forbindelse med sit by- og socialhistoriske arbejde i Odense opbygget et stort edb-baseret datamateriale om byens ejendomme og indbyggere frem til 1884. Dette materiale er blevet brugt i flere sammenhænge, hvoraf den vigtigste er et par gode bøger om Odenses udvikling i det 18. og 19. århundrede.

For at øge anvendeligheden af dette materiale har Hans Chr. Johansen – i samarbejde med arkivar Poul Thestrup – udsendt en publikation, der gør det muligt – ejendom for ejendom, nummersystem for nummersystem – at gå på kryds og tværs i dette store system, der dels medtager alle parceller, der havde matrikelnummer under Odense Købstad, og som var bebyggede i 1884, dels også inkluderer ejendomme og parceller, der kun optræder i de tidligere nummersystemer.

De benyttede nummersystemer er den gamle grundtakstnummerering, tre senere brandtaksationsnummereringer, det gamle og det nye gadenummersystem samt endelig matrikuleringen af 1863, der i Odense tilsyneladende først blev afsluttet i 1882.

Publikationen vil utvivlsomt være et godt hjælpemiddel ved en række social- og ejendoms historiske undersøgelser i Odense i det 18. og det 19. århundrede. Den har også sin værdi ved at vise, hvorledes sådanne jævnførelsesregistre og krydshenvisningssystemer er et na-

turligt biprodukt af den egentlige dataindsamling og -analyse, som det kan være hensigtsmæssigt også at få publiceret.

Odenses udvikling i en del af den dækkede periode behandles indledningsvis, ligesom nummersystemerne beskrives, og det i et meget illustrativt eksempel vises, hvor langt man kan nå ad denne vej. Det er altsammen udmærket, bortset fra, at det benyttede lay-out ikke er særlig heldigt, og at trykqualiteten er mere ujævn end normalt.

Jørgen Elklit

Danske kortsamlinger. En guide. Redigeret af Marie Louise Brandt, Jørgen Nybo Rasmussen og Lizzi Schwenger. (Dansk Kartografisk Selskab og Det kongelige Bibliotek, 1989) 77 s., kr. 80,-.

Rundt i landet findes adskillige samlinger af kort og tegninger. Det er en vigtig gruppe kilder, som normalt er vanskelige at finde frem til. På denne baggrund har »Dansk Kartografisk Selskabs arbejdsgruppe for kortsamlinger« 1987 udsendt ca. 100 spørgeskemaer til vigtige kortsamlinger. Ca. 80 kom tilbage i en form, der kunne danne grundlag for en guide.

I guiden er samlingerne anført alfabetisk efter navn eller institution. De oplysninger, man har forsøgt at få og viderebringe, er udover navn, adresse og telefonnummer: åbningstid, formål, omfang, afgrænsning, indhold, ordningsprincip, registrering, opbevaring, reproduktionsmuligheder og eventuel litteratur.

Helt klart et nyttigt og tidsbesparende hjælpemiddel for en speciel kildegruppe.

Tove Elklit

Arkivalier vedrørende Københavns tekniske styrelser til ca. 1858 i Københavns Stadsarkiv. (Københavns Stadsarkiv, 1989). 185 s.

Arkivfortegnelsen over Københavns tekniske »væsener« fra tiden før kommunalreformen 1858 ser ved første øjekast noget kaotisk ud, men skal nok vise sig at være funktionel.

Det kaotiske førstehåndsindtryk skyldes især illustrationerne, der er anbragt, så de forstyrrer overblikket, og de mange store skarpe parenteser, der er anvendt ved henvisning til andre registraturer. Ved rolig gennembladning viser fortegnelsen sig som et godt hjælpemiddel med fyldig indholdsfortegnelse og et blandet register, historiske indledninger til hvert »væsen« og mange kommentarer.

Tove Elklit

Litteratur om Frederiksberg. 4. udg. (Udgivet af Historisk-Topografisk Selskab for Frederiksberg, 1989). 264 s.

Denne bibliografi indeholder 4804 numre. Den er i forhold til 3. udgaven forøget med litteratur udgivet 1. januar 1950-31. december 1985 samt med ældre litteratur, som man ikke tidligere har haft kendskab til. Systematikken følger så vidt muligt »Dansk Lokalbibliografi«, og indgangsapparatet er lettilgængeligt: udførlig indholdsfortegnelse, forfatter- og anonymregister samt emne- og stedregister. Bibliografien er ikke kommenteret, men mange af numrene er alligevel forsynet med kortfattede oplysninger, for eksempel hvilke sider i en bog, der vedrører Frederiksberg. Et sobert hjælpemiddel for frederiksberginteresserede.

Tove Elklit